

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

כג.

עין משפט נר מצוה

יד א ב מיי פ"ד מהל'
סוכה הל' ה טו"ע
א"ח סי' תרכ"ט ע"ג
בז ג מיי"ט ע"ה הלכה טו'
טו"ע פ"ח סי' תרל'
סעיף י"א:

לעני רש"י

לר"י דפנה.
ב"ש גר"ש גר"י.
(וכפרט פירות הרפ"ה).

רבינו חננאל

ואוקימנא ביכולה לעמוד
ברוח מצויה דיבשה ואינה
יכולה לעמוד ברוח מצויה
דיש, ור' עקיבא היא,
דאמר סוכה דירת עראי
בעינן, וקימנא לן כוותיה.
פ"קא בראש האילן או
על גבי הגמל כשרה,
ואין עולין לה ביום
טוב, ואוקימנא לר' מאיר,
דתינא העושה סוכתו על
גבי בהמה, ר' מאיר
מכשיר, ור' יהודה פוסל,
משום דבעי סוכה דתוהא
ליה לשבעת ימי התג,
כדכתיב בסכות תשבו
שבעת ימים, והא אין
יכול לעלות לה ביום
טוב, דתנן אלו הן משום
שבות לא עולין באילן
ולא יוכבדו על גבי בהמה.
ור' מאיר אמר לך, הא
נמי מדאורייתא תוהא ורבנן
גזרו בה, ת"ד עשאה
לבהמה דופן, ר' מאיר
פוסל ור' יהודה מכשיר,
שהיה ר' מאיר אומר כל
דבר שיש בו רוח חיים
אין עושין אותו לא דופן
לסוכה ולא לחי למכור בו.
מאי טעמא דר' מאיר, אמר
אבי גזירה שמא תמות
כו, משום גזירה פוסל
מכלל דרופן מעליא הוא,
והא איכא רוחא דמכריסה
ועד ארעא, ושניין דעבד
לה בחוצא ודפנא, ומשום
שלא תרבע תחתיה, תלאה
בחבלים כו.

דתניא העושה סוכתו בראש הספינה. שפיר גרים צרייתא
צראש העגלה דפליגי נמי צראש העגלה כדפרישי' לעיל
(דף כ"א: בד"ה שאין) ולא כמו שפ"י ר"ת בפ"ק (דף ז': ושם בד"ה
העשה): **ע"ג** גבי בהמה. פ"ה נתן דלתות על צ' סוקים להיותם
קרקעית הסוכה ועשה למעלה מחילות
וסייך רבי יהודה פוסל ומאן קשה
לפ"ה דמתניתין דלעיל (דף כ"א:): גבי
סמן סוכתו צרעיה המטה כפ"י
לעיל וי"מ דהכא לאו צמיטלטל הסכך
על גבי הבהמה דל"כ למה לי קרא
לר' יהודה תיפוק ליה משום דאין
לה קצע כדפרישית לעיל אלא העמיד
סוכה על ד' קונדסים וסמן עליהם
הסכך והכניס שם הבהמה ועשה
עליה קרקעית ומחילותיה עד לסכך
דלא חזיא לשבעה דאין עולין על
גבי צהמה ציוס טו':

סוכה הראויה לשבעה. מהאי
טעמא נמי היה פוסל
צסוכה על גבי אילן: **ורבי** יהודה
מכשיר. צשלא סמן הסוכה על גבה
איירי דל"כ הוא לה כסמכה צכרעיה
המטה: **וה"ל** גז"ל אקבר. כשהמת
מונח צקצר מניחין על הקצר אכן
גדולה לטמוס את חללה והוא נקרא
גולל כדמוכח צמסכת אלהות פרק
ט"ו [מ"ח] דתנן קורה שעשאה גולל
לקצר צין מוטע על צדה צין עומדת
אין טמא אלא כנגד הפתח ועוד
תניא צתוספתא דלהלות [פ"ט' ע"ג] גל
של צכרות גולל י לקצר הנוגע צתוכו
עד ארבעה טפחים טמא צכרי רבי
יהודה וחכמים אומרים אינו טמא
אלא סדר הפנימי צורכו של קצר
משמע דנקרא גולל מה צסותם החלל
ועוד תניא צתוספתא דלהלות סוף
פרק י (ש"ג) שמי אצנים גדולות של
ארבעה טפחים שעשאן גולל לקצר
המאהיל על גבי שתיהן טמא ניטלה
אחת מהן המאהיל על גבי שניה
טמא מפני שיש לטומאה דרך שתלא
מכל הני משמע שמתת הגולל כולו
חלל ואע"ג דצפ' צהמה המקשה (מולין
דף ע"ב). נפקא טומאת הגולל מדכתיב
על פני השדה דמשמע דאין דבר על
גבי הגולל ועומד מגולה על פני
השדה זימנין דאינו מגולה כי היא
דגל של צכרות דאינו טמא אלא סדר
הפנימי ודופן הנזכר צכל מקום עס
הגולל חס אצנים שהגולל נשען עליהם
כדתנן פרק צ' דלהלות [מ"ד] ואיזהו
דופן את שהגולל נשען עליו אצל
דופן דפקין טמא דפעמים מניחין
אכן לסמוך אותה שהגולל נשען עליה
והיא נקראת דופן דפקין ור"ך
לדקדק הא דאמר פ' העור והרוטב
(מולין דף ק"ו): דגולל מטמא צמגע
וצאהל היכי דמי צשלמא מגע אפשר

מן הדך אלא צאהל מאי אריח משום גולל תיפוק ליה משום שהקצר טמוס ומינא צזיור פ' כהן גדול (דף ע"ב): או צקצר זו קצר
טמוס דאמר' טומאה צוקעת ועולה צוקעת ויורדת ואין לומר דאיצטריך היכא דאין המת צקצר דאי ליתיה חס כן לא מטמא משום גולל
דאפי' כי איתיה יש מקום לטומאה לצאת לא מטמא ואין לומר נמי כגון צבולט חוץ לקצר דהא מה שחון לקצר טמא כדקאמרין אין
טמא אלא כנגד הפתח דהא דקתני סיפא עשה ראשה גולל לקצר אין טמא אלא עד ארבעה טפחים היא כשנתנה על הקצר מעומד
איירי דכולה כנגד הפתח ועד ארבעה דקתני היינו צגובה דומיא דהיה דגל של צכרות לרבי יהודה ומינא וצנין למימר דאיצטריך
למאהיל על הגולל כנגד מחילות הקצר שהגולל מונח עליהם דאע"פ שאין מאהיל כנגד חלל הקצר טמא משום דמאהיל על הגולל דאם
אין חס גולל טמא ר' בפי"ק קשור ב"י ע"מא דא פליגי. לשון הש"ס משונה כאן משאר מקומות דרבי זירא ואצ"י תרייהו מפרשי טעמא
דרבי מאיר והוא ליה למימר מאי צנייהו והוא מפרש והולך צלשון פליגי: **ורמאן** דאמר שמא תמות נירחוש שמא תברח. דאע"ג דלמאן דאמר
שמא תברח נמי על כרחך ר' יהודה דמכשר לא חייש מ"מ אצ"י אליבא דר"מ דחייש למיתה דלא שכיחא כ"ש דיש לו לחוש לשמא תברח דשכיחא:

דתינא

הואיל ואם ינטל האילן ונפל קרקעית הסוכה שאינו יכול לעמוד
צכמית שמים צצארך אין עולין לה ציוס טוב דמשתמש צאילין:
גב' לא כלום היא. דאפי' דירת עראי לא הויא: שאינה מצויה
דיצטת. הוי כרוח מצויה דיס: יכולה לעמוד צרות שאינה מצויה

זה הכלל כל שינטל האילן ויכולה לעמוד
בפני עצמה כשרה ועולין לה ביום טוב:
גב' מני מתניתין רבי עקיבא היא דתניא:
העושה סוכתו בראש הספינה רבן גמליאל
פוסל ור"ע מכשיר מעשה ברבן גמליאל
ור"ע שהיו באין בספינה עמד ר"ע ועשה
סוכה בראש הספינה למחר נשבה רוח
ועקרתה אמר לו רבן גמליאל עקיבא היכן
סוכתך אמר אביי דכולי עלמא "היכא
דאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה
לא כלום היא יכולה לעמוד בשאינה מצויה
דיבשה כ"ע לא פליגי דכשרה כי פליגי
בדיכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה ואינה
יכולה לעמוד (ברוח שאינה מצויה דיבשה)
רבן גמליאל סבר סוכה דירת קבע בעינן
וכיון דאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דיס
לא כלום היא ר"ע סבר יסוכה דירת עראי
בעינן וכיון דיכולה לעמוד ברוח מצויה
דיבשה כשרה: או על גבי גמל כו': מתני'
מני רבי מאיר היא דתניא העושה סוכתו
על גבי בהמה ר"מ מכשיר ורבי יהודה פוסל
מ"ט דרבי יהודה אמר קרא יחג הסוכות
תעשה לך שבעת ימים סוכה הראויה
לשבעה לא שמא סוכה ורבי מאיר היא נמי
מדאורייתא מחוץ חזיא ורבנן הוא דגזרו בה
עשאה לבהמה דופן לסוכה ר"מ פוסל
ור' יהודה מכשיר שהיה ר"ב מאיר אומר
כל דבר שיש בו רוח חיים אין עושין אותו
לא דופן לסוכה ולא לחי למכור ולא פסין
לביירות ולא גולל לקצר משום רבי יוסי
הגלילי אמרו אף אין כותבין עליו גימט
גשים מ"ט דר' מאיר אביי אמר שמא תמות
רבי זירא אמר שמא תברח בפיל קשור כולי
עלמא לא פליגי דאי נמי מייית יש בנבלתו
י כי פליגי בפיל שאינו קשור למאן דאמר
שמא תמות לא חיישינן למאן דאמר גזרה
שמא תברח חיישינן למאן דאמר גזרה שמא
תמות נירחוש שמא תברח אלא בפיל שאינו
קשור כולי עלמא לא פליגי כי פליגי בבהמה
קשורה למ"ד גזרה שמא תמות חיישינן למ"ד
גזרה שמא תברח לא חיישינן ולמאן דאמר גזרה
שמא תברח לא שכיחא והאיכא רווחא ביני דעביד ליה בהוצא
ודפנא ודלמא רבעה דמתיהא באשלי מלעיל ולמאן דאמר גזרה שמא תמות
נמי הא מתיהא באשלי מלעיל זמנין דמוקים בפחות משלשה סמוך לסכך

מן הדך אלא צאהל מאי אריח משום גולל תיפוק ליה משום שהקצר טמוס ומינא צזיור פ' כהן גדול (דף ע"ב): או צקצר זו קצר
טמוס דאמר' טומאה צוקעת ועולה צוקעת ויורדת ואין לומר דאיצטריך היכא דאין המת צקצר דאי ליתיה חס כן לא מטמא משום גולל
דאפי' כי איתיה יש מקום לטומאה לצאת לא מטמא ואין לומר נמי כגון צבולט חוץ לקצר דהא מה שחון לקצר טמא כדקאמרין אין
טמא אלא כנגד הפתח דהא דקתני סיפא עשה ראשה גולל לקצר אין טמא אלא עד ארבעה טפחים היא כשנתנה על הקצר מעומד
איירי דכולה כנגד הפתח ועד ארבעה דקתני היינו צגובה דומיא דהיה דגל של צכרות לרבי יהודה ומינא וצנין למימר דאיצטריך
למאהיל על הגולל כנגד מחילות הקצר שהגולל מונח עליהם דאע"פ שאין מאהיל כנגד חלל הקצר טמא משום דמאהיל על הגולל דאם
אין חס גולל טמא ר' בפי"ק קשור ב"י ע"מא דא פליגי. לשון הש"ס משונה כאן משאר מקומות דרבי זירא ואצ"י תרייהו מפרשי טעמא
דרבי מאיר והוא ליה למימר מאי צנייהו והוא מפרש והולך צלשון פליגי: **ורמאן** דאמר שמא תמות נירחוש שמא תברח. דאע"ג דלמאן דאמר
שמא תברח נמי על כרחך ר' יהודה דמכשר לא חייש מ"מ אצ"י אליבא דר"מ דחייש למיתה דלא שכיחא כ"ש דיש לו לחוש לשמא תברח דשכיחא:

(א) לעיל ז: ט (ב) צ"ל צרות
מצויה דיס ק' גירסת
תוספות לעיל ז: ד"ה
העשה וכ"ג הראש
הר"ן, א (א) לתנן ס: י
(ד) עירובין מד, ט (ה) שם
טו: י, א (ו) שם, א (ז) תמא
י, א (ח) דף כד: ט (ט) צ"ל
שעשאו גולל, י (י) צ"ל
שלשין, ט (י) וע"ע מוס'
צכרות יט: ד"ה מדלגין
וכו'.

תורה אור השלם

1. תג תוספת תעשה לך
שבעת ימים האסף
מגורך ומייקבך:
דברים טו יג

מוסף רש"י

בראש הספינה. שהיא
צגובה מאל, כספיות היס
שין גדולות והרוח צאה
ועוקפה (לעיל א:).

בראש הספינה. שהיא
צגובה מאל, כספיות היס
שין גדולות והרוח צאה
ועוקפה (לעיל א:).

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

זא א מיי פ"ט מהלכות
תרומה הלכה ב:
ז ב שם הלכה א:

מוסף רש"י

אסורה לאכול בתרומה מיד. גמ וישראל הנשואה לכהן, שאוכלת בשבילו, אסורה מיה, דכל שעתא חיישין עכשיו ימות, אלמלא חיישין למיתה (גישין ב.). הלוקח יין מבין הכותים. קודם שגזרו על יינם כדמפרש בשמיטת חולין, וקמם כותים לא מפרשי תרומה ואין לה כלים להפריש למזון תרומה ומעשר (ש"ב פ"ג הל' א: בשרב שבת בין השמשות דתמיא בתוספתא (דמאי פ"ג) וקמם עליו היום ואין לו מה לשמות בשבת ואין פנאי להפריש (ב"ק פ"ג) וקמם גרי אמת משיב לה ואין איי נפקת מקדושתה על ידיה והם חשודים על המשעות ועל התרומה, ולא כעמי הארץ שרובן שמעין ויכולן מפרשי תרומה, אלל כותים חשודים על הכל והלוקח מלא כריך לעשר ודאי (גישין ב.). ואשמעין הכל דכותים משיב לתרומה. גדולה, וחסרן מהם שמשערי מלא מדות, מפרשי עשרה למעשר רשעין ומפרשי משערי מדות ומפרשי מן תשעה למעשר שני (ש"ב פ"ג) ומיחל. מעשר שני שהוא יוכל לתקן מיד בלא הפרעה, לאמר שקראו שני שם יחללנו בכל מקום שהוא על המשע (ש"ב פ"ג) מולא מעשר שני לחולין על משע שם לו ציית, דמה שיש לו פנאי לתקן יתקן, דלא בלמיה בעלמא טגי (ב"ק פ"ג) האול יוכל לתקן הגוי בעלמא ולומר הרי הוא מחולל על משע שיש לו בתוך הבית, לא המירו לו חממים לשמותו ולקמון, על הברייה, אלל בתרומה ושאר משעות סמיכן אכרייה ולאחר השבת כשפרישם אמרינן הוצר הדבר שזו התרומה והוא הנכר לחולין ולמכשיו (גישין ב.) וישתה ממנו לאלתר, אלל שיהר שזימיר כגלי שיעור התרומה והמעשרות בלם (ש"ב פ"ג) וכשחיו לו כלים יפריש גם התרומה והמעשר (ויבא פ"ג).

דתניא הלוקח יין מבין הכותים. ברייתא היא דמתני זה פלוגתא דתנאי ומשנה אחרת היא במסכת דמאי פרק שביעי [מ"ד] וסממא כר"מ ובמטהר יינו של כותי איירי או קודם שגזרו על יינן כדאיתא פ"ק דחולין (דף ק. א.) ואע"ג דר' יוסי ורבי שמעון דהכא שמעינן להו בזמנות פרק רבי ישמעאל (דף ק. ב.) דכותים גרי אריות הן מ"מ אפשר דשגזרו על יינן של נכרים לא גזרו על של כותים כיון דפרושים מע"ז יומר משאר נכרים ומחזיקים בתורה שזכתב אע"פ שגזרו על פתן כמו כן למ"ד גרי אמת גזרו על פתן ולא גזרו על יינן עד שגזר רבי מאיר דפרק קמא דחולין: **ש"ב** ר' ג' ו' ש"ב עתיד להפריש. ש"פ צ"ן השמשות איירי דקתני בתוספתא (ה) הלוקח יין מבין הכותים עש"ש ושכח להפריש ולא ששכח עד שקשקש היום דלסן כן אפילו לקרות לו שם אסור כדמוכח בכמה דוכתי דאין תקנה לטבל בשבת אלא

וכיון דמייא בווצא ולא אדעתיה ומי אמר אביי ר"מ חייש למיתה ור' יהודה לא חייש והתנן (ב) א"ב י"א ישראל שגשגת לכהן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים ורמינן עלה (ג) דהרי זה גיטך שעה אחת קודם מיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד ואמר אביי לא קשיא הא ר"מ דלא חייש למיתה הא רבי יהודה דחייש למיתה דתניא (ד) הלוקח יין מבין הכותים ואמר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה ועשרה מעשר מיד דברי רבי ומיחל ושותה מיד דברי רבי מאיר רבי

התרומה נחשדו: ומיחל. מעשר שני שהוא יכול לחללו ומחללו בתוכו על מעות שיש לו בתוך ביתו: ושוהה מיד. ומכניח אכרייה וכשיבא לביתו יפריש ואמרינן יש צריכה שאלו הן מעשרין ותרומות: אוקרינן

ואקרינן וכי אמר אביי כי ר' מאיר חייש למיתה ור' יהודה לא חייש, והתנן בגיטין פרק ג' בת ישראל שניסת לכהן והלך בעלה למדינת הים, הרי זה גיטך שעה אחת קודם מיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד. ומשני אביי, הא דקתני אובלת, ר' מאיר דלא חייש למיתה, והא דקתני אסורה לאכול, ר' יהודה דחייש למיתה. דתנן הלוקח יין מבין הכותים, פ"י ביערב שבת ולא חספיק להפריש, ואמר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה וכו'. ומה ר' לבקיעת הנדר, ור' יהודה דחייש לפיכך אוסר.

(א) גיטין פ"ג, ב' ג"ז שם ודלית: ג' ימות קט: (א) ז"ק קט: דמאי פ"ז מ"ד יומא ה: עירובין לו: מעילה כב. חולין יד. גיטין כה. כמ. וספ"ט דמאי פ"ח ה"ה, (ד) [דמאי פ"ח ה"ה, (ה) ג' ר"ש טבל דמאי, (ו) עין מהרש"א,

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שני לוגין וכי אלל כלן שהוא ודאי כריך לתן לוי והוא דלא קמי: (ב) ד"ה שעה וכו' מוסר כדעת בעל הבית ואם אינו יודע דעתו של בעל הבית תורם בבביונית אחד מחמשים פימת עשרה:

לעזי רש"י

ריטוי"ט. מחבורך.

רבינו חננאל

ואקרינן וכי אמר אביי כי ר' מאיר חייש למיתה ור' יהודה לא חייש, והתנן בגיטין פרק ג' בת ישראל שניסת לכהן והלך בעלה למדינת הים, הרי זה גיטך שעה אחת קודם מיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד. ומשני אביי, הא דקתני אובלת, ר' מאיר דלא חייש למיתה, והא דקתני אסורה לאכול, ר' יהודה דחייש למיתה. דתנן הלוקח יין מבין הכותים, פ"י ביערב שבת ולא חספיק להפריש, ואמר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה וכו'. ומה ר' לבקיעת הנדר, ור' יהודה דחייש לפיכך אוסר.